

Collectio Programmatum Frei-
bergensium M. Joh. Gottlieb
Sidermanni.

1747. 1) De montibus Musarum Domi-
ciliis.

— " 2) De mutuis familiarum elector.
Sax. et Bavaria connubiis.

— " 3) omen in nomine Georg. Sam.
Asteri Consul. Freyberg.

— " 4) ratio laborum Scholasticorum
in Gymnasio Freybergensi ad-
huc susceptorum.

1748. 5) Meletematum philolog fascic. II.

— " 6) de templis Concordia et Pacis

— " 7) De Tetrarchis

— " 8) cur homines montani passim
male audiant.

— " 9) De latinitate Maccaronica

1748. 10) cur multi melius scribant
quam loquantur et contra
- 11) de Josephis
- 12) de veterum poculis grammaticis
- 13) de meritis domus Saxonice in
pacem Westphalicam
1749. 14) de lapidum aetate diuina ex an-
tiquitate.
- 15) quid velit et possit rerum con-
cordia discors ex Horat. L. 1.
Ep. XII. 19.
- 16) Acta semestria scholastica
- 17) Meletemat. philolog. Fasc. III.
- 18) de vita musica ad Plauti
Moffell. Act. III. Sc. II. 40.
- 19) de Diis mensalibus.
- 20) de Animalium studio immane
loquendi ex Ovid. Metamorph
v. 678.

1749. 21.) de summo bono ex Senten-
tia Salomonis Cohel. v. 8.
- " 22.) de nummis Freybergenfis.
1750. 23.) de vocum hebraicarum
significatione morali.
- " 24.) de eruditio male habitis.
- " 25.) de Aesculano fociinarum me-
tallicarum Deo.
- " 26.) Meltemat. philolog. fasc. IV.
- " 27.) de ffelasticis.
- " 28.) de virga medica ad Aul.
Thebaïd. II. II.
- " 29.) de nudis et sine mentesonis.
- " 30.) de fortuna primigenia.
- " 31.) de vdrz Pr vortogwa ex
Epist. Fuda v. 12.
- " 32.) de coronatis puerpera-
rum adibus

1751. 33. de Sanctis Acephalis.
— " 34. de iis qui ex ordine sacro
in scholasticum transierunt
— " 35. De nominum religione
— " 36. de Anastasi Dea noua et
peregrina Actor. XVII. 18.
— " 37. Comment. I. memoria discipu-
lorum extraneorum in Schola
Freibergensi versatorum
— " 38. de cere feminato.
— " 39. Comment. II. memoria disci-
pulorum extraneorum in
Schola Freibergensi versatorum.
— " 40. fuitque Guindunus in dno Defulguis.
— " 41. de spe Iudaeorum desperata
— " 42. que sit injuria felix ex Clau-
dian. in IV. Consulatu. Honor.
v. 612. sq.

1752. 43. de montibus ardentibus
usq; bibliois

— " 44. Commentatio III. memoria
discipulorum extraneorum
in Schola Freibergensi ver-
satorum.

— " 45. de mendis librorum et nomi-
natim Bibliorum hebraicorum
diligentius cauendis

— " 46. de fabulosa de VII. dormien-
tibus historia.

— " 47. de sacris mensis Augusti

— " 48. de Halgeoniis senectutis ad-
mirandis.

— " 49. de arte obliuiscendi

1753. 50. de sacris nefandis Ethnicorum

— " 51. Comentat. IV. memoria

discipulorum extraneorum in
Schola Freibergensi versator.

1753. 57. bonum nomen Sal. Frid. Sey-
fridi Consul Freiberg.

— "53. I. Abhandl. von Gunguinüzru.

— "54. De reliquiis eruditorum.

— "55. II. Abhandl. von Gunguinüzru.

— "56. Comment. V. memoria discipu-
lorum extraneor. in Schola
Freyberg. versator.

1754. 57. III. Abhandl. von Gunguinüzru.

— "58. de Eusebianis

— "59. Comment. VI. memoria discipul.
extraneorum in Schola Freiberg
versator.

— "60. de memoria mecu Gunguozru
h. e. de sorte sua haud conten-
tis Epist. Jud. v. 16.

1754. 61. de Summo Deo.

— " 62. IV. Abhandl. von Erziehung.

1755. 63. Specimen nominum Trosp^{er}.

— " 64. Comment. VII. memoria Discipulorum extraneorum in Schola Freibergensi versatorum.

— " 65. de characteribus corpori impressis

— " 66. prog. II. de eadem materia.

— " 67. de Caenotaphiis

— " 68. Comment. VIII. memoria Discipulorum extraneor. in Schola Freibergensi versatorum.

— " 69. Die Abhandl. von dem Leben Dantons.

— " 70. Von dem Öffentlichen Landesherrn Religion und Wissenschaften.

1756. 71. de Juuenalibus sub auspici-
um noui anni.
- " 72. de officio Praeceptorum et
Discipulorum Malact. 11. 12.
- " 73. 1. St. Klugluse von yulisteu
Frühburgum.
- " 74. Coment. 1x memoria Discipu-
lorum extraneorum in Scho-
la Freiberg. versatorum.
- " 75. V. Abhandl. von Burguüzuu.
1757. " 76. de Lua veterum dea priacu-
lari
- " 77. examen vernale ex Genes.
xxx. 41. 42.
- " 78. de audacibus dithyrambis
- " 79. de diis dormientibus.
1758. 80. quomodo solemur fatis
contraria fata.

5

MELETEMATVM
PHILOGICORVM
FASCICVLVS II.

QVIBVS PRAEMISSIS

AD

ORATIONES PVBLICE HABENDAS
PATRONOS ATQVE *FAVTORES*

INVITAT

M. IO. GOTTL. BIDERMANN

RECT. GYMN.

FREIBERGAE,

Litteris CHRISTOPH. MATTHAEI.

V.

VT fidem publice datam a) liberem, et eorum monitis obsequar, qui Tiguri, b) Altonae, c) Gryphiswaldae d) &c. res literarias nouissime publicatas exponunt, nouam particulam operis huius tessellari cum beneuolo lectore communicabo.

I. Notissima est Hebraici sermonis indoles, quum unum idemque nomen graui de causa repetitur. Quam loquendi rationem *Reduplicationem* Grammaticorum filii adpellare consueuerunt, quippe quae vel *rem continuatam* repraesentat, e.g. *Deut.* II, 27. VII, 22. XVI, 20. XXVIII, 43. vel *distribueno* inseruit, e.g. *Gen.* VI, 2. 9. XXXII, 16. *Deut.* XIV, 22. vel *adfectam et emphasim* exprimit, e.g. *Gen.* XXII, 11. Pf. XXII, 2. vel denique *diuersitatem* inuit, e.g. *Deut.* XXV, 13. 14. XXXII, 7. Pf. XII, 3. LXXXVII, 5. Et ad hanc posteriorem significationem probandam GLASSIVS, e) BVXTORFIUS, f) et BREITINGERSVS g) haud pauca exempla Hebraica in medium proferunt. Quibus iam duo Graeca ex tabulis noui instrumenti subiungere licebit. *Io.* I, 16. inter beneficia Saluatoris recens nati refertur, quod ex illius plenitudine acceperimus *χαρὴν ἀντὶ χαριστος*. Quo sensu prior illa gratia ad vetus, posterior autem ad nouum testamentum spectat; quod ex sequenti versu 17. liquido adparet. Neque alienus est locus *Rom.* I, 17. ubi à iustitia nostra requiritur, ut procedat *ἐκ πίστεως ἕως πίστεως*, ex fide (qua legem colimus) ad fidem (qua euangelium complectimur).

II. Particulam Hebraicam *כמו* duplicem sensum admittere, et cum *a se ipso*, tum etiam *a nobis*, significare, ex Grammaticis constat. Quae confusio efficit, ut diuersi interpretes diuersam huius dictionis explicationem sequantur. Id quod iam duobus exemplis euincemus. LVTHERSVS verba *Gen.* III, 27. vertit: *Adam ist worden כמו כבוד als unser einer*. Contra vero celeberrimus Goettingensium doctor publicus, IO. FR. COTTA, g) alteram significationem praefert, ita transferens: *Ecce Adam factus est sicut unus (aliquis) ex se ipso*, i. e. exlex, sui, ut putauit, iuris, qui, excusso obsequii

a) in Progr. I Naumb. 1746.

b) in Ephemerid. litter. Tigur. 1746.

c) in Nou. Litter. Alton. 1746.

d) in Relat Pomer. 1746.

e) Philol. S.

L. III. Tr. I. Can. 4.

f) Thesaur. Grammat. L. II. c. 11. p. 318.

g) De idio-

sim. Serm. H:br. p. 2.

ita transferemus: *Vielmehr, (wird es ein Greuel seyn) wenn sie es bey boesen Vorhaben opfern. Vis exemplum? Lege Num. XXIII, 1. sqq. Constat enim, vocabulum זמה innuere scelus summo studio excogitatum. Cap. XXII, 19. להיות ביהוה מבטחך. An Gott zu hangen, da du dich von deinen Vertrauen entfernest. Quae versio quam manca sit et hiulca, nemo non subodoratur. Fallitur autem interpretes, existimans, hoc loco esse praeformatiuum, nomini בטח praemissum; quum sit heemanticum dictionis מבטח, quod non solum ablentia dagesch fortis, sed etiam ratio punctorum euidenter demonstrat. Neque vero tam insolens est nomen מבטח, quippe quod auctor ipse Prou. XIV, 28, agnouerat. Vertamus ergo: *Vt sit in Ieboua fiducia tua, &c. Cap. XXIII, 20. כוללי בשר למו HANSE-NIVS: Vnter denen Fressern, denen das Fleisch am Herzen liegt. Quis, quaeso, nisi commentario instructus, hac paraphrasi Iurones et helluones, gulae seruientes, indicari, sibi persuadebit? Et cur status constructus a nomine sequente בשר diuellitur? Dicit Auctor cel. accentuum habendam esse rationem. Cur vero alibi, e. g. huius ipsius capituli commate secundo hanc distinctionem praeteriit? ubi vnus idemque accentuum positus reperitur. Cap. XXIV, 8. *Wer dem Boesen nachsinnet, einen solchen (wird dieses begegnen.) Man wird ihn einen Meister der Bubenstücke nennen. Miraris durriorem ellipsin. Et ego miror. Noster quidem interpretes denuo ad accentus prouocat. Sed perperam. Rbhiac enim gereschato maiorem vim distinguendi tribuit, quam Athnachō: quod quam ini- que faciat, tirones huius artis norunt, qui nondum aere lau- antur. Multo feliciter noster Lutherus expressit: *Wer ihm selbst Schaden thut, den heist man billig einen Erz-Böfewicht. Cap. XXV, 13. vocabulum צנה Hanfenius mutat in einen Schneeschirm: quo quid signet, ignorares, nisi in nota subiuncta ex suo ingenio suspicatus fuisset, umbracula (Gallis Parasols vocata) niue confersa et ad refrigerandum adcommodata, indica- ri. Notat vero צנה שלג ex Arabica lingua afferuationem niuis, i. e. afferuatam niuem. Neque est, quod Auctor in notis subnexis disputet, *dass das Ebr Wort צנה nirgends in der Schrift die Bedeutung des Schnees habe. Expresso enim nomine שלג additur.*****

Cap.

Cap. XXVI, 9. *חז עלה*; ein hervorragender Stachel in der Hand, etc.
 Quo nomine, uti in notis differit, instrumentum aliquod acutum,
 et ad nocendum idoneum significari, existimat. Sed cur propri-
 us huius vocabuli sensus deseritur, nulla cogente necessitate? Et
 quis habet, quod desideret in Lutheri versione: *Ein Dornzweig
 der in die Hand sticht?* Cap. XXVII, 4. *Grausamkeit der Hitze und
 Heftigkeit des Zorns* (wird man bey demselben anreffen.) En
 monstruosam parenthesis! Fontes ita stuant limpidissimi: *Embren-
 nen ist was grausames, und Zorn ist wie eine Fluth.* Cap. XXVIII,
 27. *רב-מארות* HANS. *Die vverden Dürftigkeiten genug haben.*
 Quid hoc loco Auctor vel ante oculos vel in mente habuerit,
 hariolando ego diuinare non possum. Namque, consenti-
 entibus Lexicographis, *מארה* significat maledictionem. Quare
 vertamus: *multis obnoxius erit maledictionibus.* Cap. XXIX, 13.
איש הככיב ein Mann, der Weitläufigkeiten vorhat. Nemo fe-
 re, haec legens, tam emunctae erit naris, ut subodoretur, hac ima-
 gine *virum ad fraudes acutum et callidissimum* innui, nisi ex sub-
 iuncta nota hanc suppleat explicationem. Cap. XXX, 31. *וריר* satis
 audacter Interpretes nouus vertit: *ein geputz Pferd.* Cuius sen-
 tentiae quamuis iamdudum duces habuerit (quos reticuit) BO-
 CHARTVM, IVNIVM, TREMELLIVM, PISCATOREM, FVLLE-
 RVM, et alios: tam obscurae tamen originis et naturae haec fuit
 bestia, ut perspicacissimi interpretes suam profiteri ignorantiam,
 quam falli et fallere velint. i) Cap. XXXI, 26. *דבר חסד* das
Gebot der Annehmlichkeit. Vnde, quaeso, Hansenius vocabulo *חסד*
 notionem iucunditatis conciliabit? Et cur non *pietatis* et *miseri-
 cordiae* sensu illud expressit, quem aliis in locis eidem vendicauit?

V. Decantatissima est, et sexcentis exemplis, iisque cum pro-
 fanis tum sacris confirmata regula: *duas negationes apud Grae-
 cos fortius negare.* Quemadmodum autem nulla fere sine excep-
 tione regula reperitur: ita etiam haec admittit exceptionem. Quid
 enim clarius dici poterat quam hoc: *ὁὐδυνάμεθα ἡμεῖς, ἀεἶδομεν καὶ
 ἡγέσασμεν, μὴ λαλῆν;* i. e. *non possumus non loqui, quae vidimus*

1) Cl. Io. Simon. in Arcaea, Form. p. 687. spq.

et audiuitus. Aët. IV, 20. Cui vnico, quod ego noui, exemplo, nuper Cl. C. F. MVNTHIVS duo exempla profana adiecit. k)

VI. Quum nuper nostris in nudinis artifex agyrta multos spectatores ad se pertraheret, et plurimorum inprimis oculos in vitrum illud ductile et flexile conuerteret; in mentem veniebat singularis PLINII locus, l) vbi legitur, *imperante Tiberio excogitatum fuisse viri temperamentum, uti flexibile esset: quo facto, totam artificis officinam abolitam, ne aeris, argenti atque auri metallis pretia detraberentur.* Ex quibus verbis intelligimus, non tantum longe antiquissimam esse illam artem: sed etiam adeo hominum animos fascinasse, ut pretiosissima metalla uilipenderent. Quare ISIDORVS addit, m) iussisse Caesarem, ut idem artifex capite priuaretur.

VII. Quoniam FREIBERGA nostra praestantissimi argenti prouentu multis abhinc annis adeo abundauit, ut, quod olim VIRGILIUS de insula Iliua cecinit, n) videatur

in exhaustis generosa metallis:

de ipso nomine *Metalli* iam in medium nonnulla proferamus. Cel. GESNERVS in egregio *Latinitatis Thesauro*, cuius Tomus postremus adhuc prelum exerceat, hanc uocem a *μετάλλω*, deriuat, quod est, *persecutor*. Idem aliam *Plinii* deriuationem in medium adducit, Graecos metalla dixisse, quasi *μετ' ἄλλα*, post alia; quia, ubicunque una inuenta vena est, non procul alia inueniatur. Nobis adiungere licebit illam originationem, quam ETYMOLOGICVM MAGNUM p) et EVSTATHIUS q) his verbis conceptam suppeditant: *μέταλλον γίνεται παρὰ τῷ μῶ, τὸ ζητῶ*, i. e. deriuatur a *quaerendo*, quippe quod summo studio homines solent rursari. Ab his plane alienam etymologiam VARINVS r) adfert, putans, *μέταλλα κληθέντα ἔστω, διὰ τὸ μετὰ τὰ ἄλλα πάντα ἐπινοηθῆναι*, ideo ita dicta esse, quod post alia omnia sint animaduerta.

VIII. Praecipue vero apud scriptores Graecos *ἀργεῖον μέταλλον* commemoratur. Et quidem hoc nomine illud insigniebatur, quod insciis

k) in Grammatica Graeca, dialecto Danica nuper conscripta p. 292.

l) Hist. nat. L. XXXVI. c. 26.

m) L. XVI. c. 10.

n) Aen. X. 174.

o) p. 271.

p) p. 530.

q) Iliad. A. p. 14. 8.

r) in Lexic. maga p. 1243.

infeisi rei metallicae praefectis publicis effodiebatur. Nemini enim licebat, metalla ex suo arbitrio fodinis eruere, nisi prius consilium praefectis aperuisset, qui in mandatis habebant, vt vicesima pars metalli reipublicae cederet. De quo argumento fusius exponit IO. POTTERVS. s)

IX. Vtrum *Electrum* veterum cum eius generis metallo conueniat, quod *Tambac* nostra aetate adpellatur, et cuius mirabilis copia in officinis Freibergensibus elaboratur, illi examinent, quorum notitia et opera in explorandis metallis versatur. Ex auro enim, quod cum argento mixtum erat, veteres tertiam metalli speciem componebant, *Electrum* dictam, satius ducentes, haec metalla ita, vti erant, mixta et consula seruare, quam ea secernere: quoniam, pluribus et praestantioribus virtutibus hoc electrum, quam ipsum aurum purum, praeditum esse, sibi persuadebant. Certe imperante in Gallia rege Ludovico XII. hanc metalli speciem ad fabricanda omnis generis vasa adhibitam fuisse, LVD. SAVOTVS t) testatur. Imo HOMERVS Menelai domum regiam fulsisse canit u)

χρυσῶ τ', ἤλεκτρος τε, καὶ ἀργύρεα, ἢδ' ἐλέφαντος,

aurum, electrum, argento atque ebore.

Et monetas ex electrum olim cufas fuisse ac signatas, ex historia Imperatoris Alexandri Seueri constat. w)

X. Sed ex fodinis ad scholam reuertitur. In monumentis veterum legitur nomen *Antescholanorum*, *Profcholorum*, et *Profcholorum*. Nostrum erit, quaerere, quae horum fuerit dignitas, quaeue officia? Illorum PETRONIVS, x) horum AVSONIVS y) facit mentionem. Quamuis vero nomine discrepant, officio tamen conueniebant. Et ita quidem ii apud Graecos dicebantur, qui non tam docendis, quam ad mores componendis pueris praefecti erant, eosque identidem commonefaciebant, vt composito gestu, concinno vestitu, et decoro incessu ad magistrum accederent. Locus enim, qui ante auditorium erat, *profchologii* nomine adpellabatur, ab ipso auditorio, velo intercedente, disiunctus. Ibi pueri conueeniebant, prius a profcholo lustrandi, quam, levato velo, introirent. Et hac de causa ille etiam *κοσμητής* cognominabatur, cui scilicet id negotii datum

s) in Archacol. Graec. I. V. c. 23.

t) de Numis antiquis. c. 9.

u) Odyss.

Δ. 73.

w) Lamprid. in Alex. Seu. c. XXV.

x) LXXXI.

y) ad Prof. Burdegal. 22.

Datum erat, ut tirores litterarios non solum ad schoiam frequentandam adduceret, sed etiam ad morum elegantiam formaret.

In utroque ii iuuenes adhuc strenue contenderunt, qui nunc prima vice in scenam prodeunt, sub auspiciis ineuntis anni pietatem et studia iis publice declaraturi, quibus gloriam obsequii et amoris sese debere omnino intelligunt. Tantum enim abest, ut ferias, quae in plerisque scholis sub annorum discrimina intercedunt, scholasticas male collocant, ut potius, etiam intra priuatos parietes sese cum Musis conuersari, publice nunc faciant testatum. Quod quin et Deo gratum sit futurum, et scholae nostrae Patronis probatum, ego non dubito. Nam, quemadmodum illi iuuenes, qui post sollempnem diuinae legis publicationem a Mose seligebantur, ut in altari recens exstructo primi sacrificia eucharistica Deo immortali offerrent, 2) sui nominis sanctam et immortalem memoriam conseruauerunt; ita nouelli nostri oratores, Deo sub noui anni exordium primas in officina scholastica gratias persolaturi, suisque et nostris Patronis et Fautoribus gratulaturi, negotium suscipere videntur ab suo officio haud alienum. Et primo quidem loco gratulabitur

IO. IAC. WELER, *Leuba-Sax.*

Latino sermone *Regiae domus et Magistratum* dignitatem, ornamenta et felicitatem summo rerum humanarum praefidi atque arbitro piis votis commendaturus, Quo facto

CAR. SIGMUND. BIDERMANN, *Naumburg-Misn.*

rhythmis Latinis *uenerandos huius loci sacerdotes* compellabit, illisque pietate adductus, ea comprecabitur, quae et gravitas et sanctitas huius ordinis exigere videntur. Deinde

CAR. FRIDR. RICHTER, *Geyssinga Sax.*

versibus Germanicis pro *ordine oeconomico* preces et vota faciet, et, ut ciuium salutem Deus immortalis curae cordique habeat, supplicando orabit. Tandem

IO. GOTTL. GVIL. DOMINICVS, *Crimmitschau.*

Gallica oratione *scholae* et commilitonum florem Patri caelesti commendabit, fausta quaeuis lectissimo huic Musarum domicilio ominaturus.

Vestram, PATRONI et FAVTORES, gratiam, Vestrumque studium quo luculentius anno elapso perspeximus, eo religiosius imposterum Vestrum in litteras amorem colemus, non dubitantes, quin praesentia Vestra longe honoratissima cras, hora ante meridiem nona, pergulas nostras fitis condecoraturi. P. P. *Freibergae. MDCCXXXVII.*
a. d. III. Ian.

2) Exod. XXV, 5.

Yb 627

(1/80)

ULB Halle
002 103 591 3

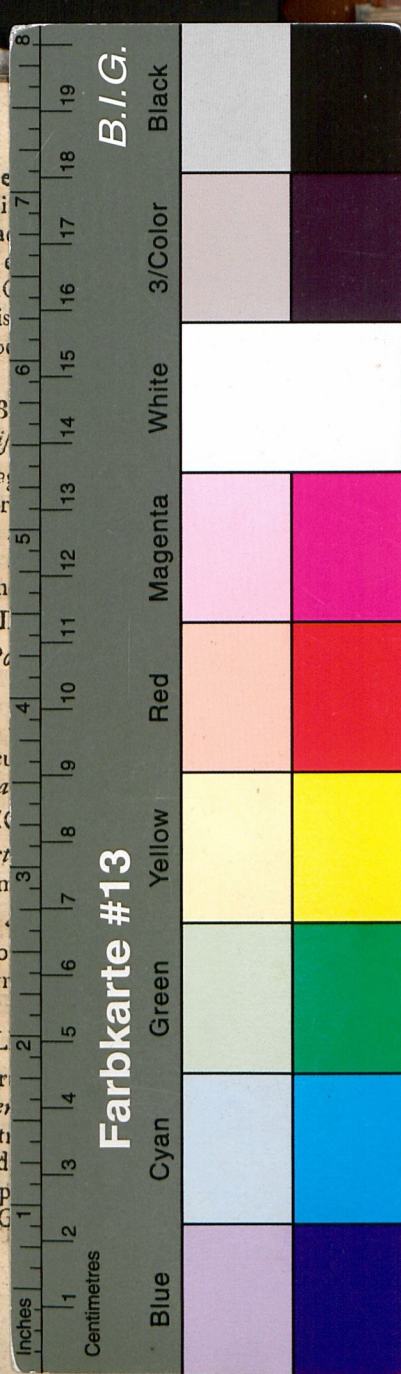

7A-20L

VD 18

MELETEMATVM
PHILOLOGICORVM
FASCICVLVS II.

QVIBVS PRAEMISSIS
AD
ORATIONES PVBLICE HABENDAS
PATRONOS ATQVE FAVTORES

INVITAT
M. IO. GOTTL. BIDERMANN
RECT. GYMNI.

FREIBERGAE,
Litteris CHRISTOPH. MATTHAEI.

V.